

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/26849,Konferencja-popularnonaukowa-Bytom-w-cieniu-dwoch-totalitaryzmow-1933-1989-Bytom-.html>
02.03.2026, 01:37

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja popularnonaukowa „Bytom w cieniu dwóch totalitaryzmów: 1933-1989” – Bytom, 6 kwietnia 2011

06.04.2011

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach wraz z Miejską Biblioteką Publiczną w Bytomiu zorganizował konferencję popularnonaukową „Bytom w cieniu dwóch totalitaryzmów: 1933-1989”, która odbyła się 6 kwietnia 2011 r. w siedzibie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bytomiu (pl. Jana III Sobieskiego 3). Konferencja odbyła się pod patronatem honorowym Piotra Koja – Prezydenta Bytomia. Patronat medialny: „Gość Niedzielny”, Radio Plus, Polskie Radio Katowice. Konferencji towarzyszyła prezentacja wystaw katowickiego IPN: „Górnośląski Azyl” oraz „Oczy i uszy bezpieki. Metody inwigilacji społeczeństwa przez Służbę Bezpieczeństwa za pomocą środków technicznych: tajnej obserwacji, dokumentacji fotograficznej perlustracji korespondencji i podsłuchów w latach 1956-1989”.

Cel i tematyka konferencji:

Od ukazania się przed ponad trzydziestu laty monografii „Bytom. Zarys rozwoju miasta”, red. W. Długoborski, Warszawa-Kraków 1979 – dziś już mocno przestarzałej – w historiografii miasta brak stricte naukowych opracowań analizujących rzeczywistość społeczną, gospodarczą i polityczną doby dwóch dyktatur autorytarnych/totalitarnych: nazistowskiej i komunistycznej. Lukę tę tylko w wąskim stopniu uzupełniają publikacje popularyzatorskie. Z kolei np. „Bytomskie martyrologium powojennych lat 1945-1956”, red. J. Drabina, Bytom 2009, jak nazwa wskazuje, skupia się przede wszystkim na aspekcie represji komunistycznych (podobnie jak wcześniejsza publikacja o stalinizmie na Ziemi Bytomskiej). Istnieje więc zapotrzebowanie na szerokie, nowoczesne, a zarazem oparte na szerokiej bazie archiwalnej – z uwzględnieniem „nowych” zasobów archiwalnych, np. IPN – ujęcie problematyki realiów społecznych w czasach obydwu reżimów.

Przyczynkiem do takiego projektu jest konferencja popularnonaukowa oraz będąca jej pokłosiem publikacja (przewidywany termin druku: rok 2012). Celem konferencji była prezentacja zjawisk, które do tej pory nie znajdowały odbicia w ostatnich badaniach dotyczących Bytomia, a przed 1989 r. prezentowane były w sposób zdeformowany. Oczywiście referaty konferencyjne nie aspirują do pełnego wyczerpania problematyki, jest ona zbyt obszerna w omawianym okresie 1933-1989. Stanowią jedynie próbę uchwycenia nowych pól badawczych.

Obszar tematyczny konferencji rozciągał się od początków dyktatury nazistowskiej, tj. 1933 r. po schyłek reżimu komunistycznego (1989 r.). Wśród podejmowanych na konferencji tematów znalazły się kwestie okoliczności przejęcia władzy w mieście przez NSDAP, struktury i aktywności politycznej i ideologicznej partii nazistowskiej i jej organizacji afiliowanych, jak również społecznych reperkusji owych działań. Podobnie w przypadku lat powojennych istotnym

momentem jest opis okoliczności „zdobycia władzy”, ale także pomijane w literaturze kwestie sytuacji w mieście w latach „stabilizacji”, tj. między 1956 a 1980 r. Celem konferencji jest była także próba scalenia różnych kierunków badawczych: nie tylko historia polityczna, ale i gospodarka, kultura czy oświata zostały uwzględnione w zaprezentowanych referatach.

Przebieg konferencji

Otwarcie konferencji 9.00

- Mirosław Węcki (Uniwersytet Śląski w Katowicach) – „Partia nazistowska (NSDAP) i jej organizacje członowe w Bytomiu i powiecie bytomskim 1933-1945”
- dr Joanna Lusek – „Ideologizacja systemu oświatowego w latach rządów nazistowskich”
- dr Grzegorz Bębniak (OBEP IPN Katowice) – „Epizody września 1939 r. w Bytomiu i okolicach (Freikorps Ebbinghaus)”
- dr Mirosław Sikora (OBEP IPN Katowice) – „Życie codzienne w powiecie bytomskim u schyłku wojny (1942-1944) w świetle raportów Sicherheitsdienst SS”
- Bartłomiej Warzecha (OIPN-OKŚZpNP Katowice) – „Działania zbrojne w rejonie Bytomia w styczniu 1945 r.”

Przerwa 10.50 – 11.10

- dr Adam Dziuba (OBEP IPN Katowice) – „Narodziny systemu władzy: PPR a bytomska scena polityczna 1945-1948”
- Robert Ciupa (OBEP IPN Katowice) – „Początki bytomskiej ubecji: pierwsi kierownicy UBP w Bytomiu 1945-1956”
- dr Maciej Fic (Uniwersytet Śląski w Katowicach) – „Migracje ludności Bytomia na tle Gliwic i Zabrze w latach 1945-1950”
- dr Bogumiła Bobik – „Komunistyczna ideologizacja szkolnictwa w dobie stalinizmu”
- dr Dariusz Węgrzyn (OBEP IPN Katowice) – „Przemysł w Bytomiu i okolicy w latach 1945-1956 w świetle działań aparatu bezpieczeństwa”

Przerwa 12.50 – 13.10

- Sebastian Rosenbaum (OBEP IPN Katowice) – „Górnośląska ludność rodzima Bytomia i okolicy: między integracją, dezintegracją a emigracją (1950-1980)”
- dr Henryka Andrzejczak – „Ks. Wacław Schenk – między posługą duszpasterską, aktywnością naukową i oddziaływaniem społecznym”
- Bogusław Tracz (OBEP IPN Katowice) – „W realiach permanentnego kryzysu: życie codzienne Bytomia w latach 80.”
- Adam Frużyński (Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu) – „Górnictwo węgla kamiennego i hutnictwo żelaza w Bytomiu 1945-1989”
- Przemysław Nadolski – „Zmiany nazewnictwa ulic w Bytomiu w latach 1933-1991”
- Małgorzata Derus – „Architektura dwóch totalitaryzmów w Bytomiu”

Dyskusja i podsumowanie konferencji 15.10 – 15.30

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Konferencja popularnonaukowa
Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bytomiu
pod honorowym patronatem Prezydenta Bytomia
Piotra Koję

BYTOM

w cieniu dwóch totalitaryzmów

1933 - 1989

Przebieg konferencji:

Mirosław Węcki (Uniwersytet Śląski w Katowicach), Partia nazistowska (NSDAP) i jej organizacje członowe w Bytomiu i powiecie bytomskim 1933-1945

dr Joanna Lusek, Ideologizacja systemu oświatowego w latach rządów nazistowskich

dr Grzegorz Bęblik (OBEPIPN Katowice), Epizody września 1939 r. w Bytomiu i okolicach (Freikorps Ebbinghaus)

dr Mirosław Sikora (OBEPIPN Katowice), Życie codzienne w powiecie bytomskim u schyłku wojny (1942-1944) w świetle raportów Sicherheitsdienst SS

Barłomiej Warzecha (OIPN-GKSZpNP Katowice), Działania zbrojne w rejonie Bytomia w styczniu 1945 r.

dr Adam Dziuba (OBEPIPN Katowice), Narodziny systemu władzy: PPR a bytomska scena polityczna 1945-1948

Robert Ciupa (OBEPIPN Katowice), Początki bytomskiej ubecji: pierwsi kierownicy UB w Bytomiu 1945-1956

dr Maciej Fic (Uniwersytet Śląski w Katowicach), Migracje ludności Bytomia na tle Gliwic i Zabrze w latach 1945-1950

dr Bogumiła Bobik, Komunistyczna ideologizacja szkolnictwa w dobie stalinizmu

dr Dariusz Węgrzyn (OBEPIPN Katowice), Przemysł w Bytomiu i okolicy w latach 1945-1956 w świetle działań aparatu bezpieczeństwa

Sebastian Rosenbaum (OBEPIPN Katowice), Górnośląska ludność rodzima Bytomia i okolicy: między integracją, dezintegracją a emigracją [1950-1980]

dr Henryk Andrzejczak, Ks. Wacław Schenk - między posługą duszpasterską, aktywnością naukową i oddziaływaniem społecznym

Bogusław Tracz (OBEPIPN Katowice), W realiach permanentnego kryzysu: życie codzienne Bytomia w latach 80.

Adam Frużyński (Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu), Górnictwo węgla kamiennego i hutnictwo żelaza w Bytomiu 1945-1989

Przemysław Nadolski, Zmiany nazewnictwa ulic w Bytomiu w latach 1933-1991

Małgorzata Derus, Architektura dwóch totalitaryzmów w Bytomiu

6 kwietnia 2011 r.

Sala wykładowa Miejskiej Biblioteki Publicznej
Bytom, pl. Jana III Sobieskiego 3

Organizatorzy:

miejska
biblioteka
publiczna
w bytomiu

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Patronat honorowy:

Patronat medialny:

Pliki do pobrania

[\(pdf, 137.15 KB\)](#)
